

Handläggare
Helena Nilsson
Telefon: 08-508 33 457**Till**
Utbildningsnämnden
2016-03-10

Rimliga villkor för förskolorna i Stockholms stad

Svar på skrivelse från Markus Nordström m.fl. (M) och Christian Carlsson (KD).

Förvaltningens förslag till beslut

Utbildningsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på skrivelsen.

Tony Mufic
UtbildningsdirektörMalin Eriksson
Avdelningschef

Sammanfattning

Markus Nordström m.fl. (M) och Christian Carlsson (KD) frågar i en skrivelse vilka möjligheter det finns att införa en övergångslösning för stimulansbidraget för de förskolor som har fått sitt tillstånd beviljat sent under 2015. Kommunfullmäktige beslutade i budget 2016 att förändra reglerna för hyreskompensationen till förskolor med höga hyror samt för stimulansbidraget för förskolor som utökar antal platser varaktigt.

Förvaltningens bedömning är att den förstärkning som har gjorts av hyreskompensationen medför bättre förutsättningar för långsiktig ekonomisk planering. Vid beslut om tillstånd har bedömningen om företagens ekonomiska stabilitet grundat sig på om förskolan går att bedrivas varaktigt med grundbeloppet.

Det borttagna stimulansbidraget bör framförallt ha minskat utförarens behov av belåning och därmed förbättrat likviditeten och den ekonomiska ställningen, vilket enligt förvaltningens uppfattning inte är ersättningsens syfte. Förvaltningen bedömer sammanfattningsvis att det inte finns behov av att införa någon övergångslösning.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för ekonomi och styrning i samverkan med förskoleavdelningen.

Ärendet

Markus Nordström m.fl. (M) och Christian Carlsson (KD) frågar i en skrivelse till nämnden vilka möjligheter det finns att införa en övergångslösning för stimulansbidraget för de förskolor som har fått sitt tillstånd beviljat under november och december 2015. Orsaken är att de har uppmärksammat att beslutet kommer att få negativa konsekvenser för flera förskolor som fått tillstånd beviljat sent under 2015, då de har svårt att hinna få igång verksamheten under december, samtidigt som de påbörjade sin tillståndsprocess långt tidigare och då tog med stimulansbidraget i planeringen och budgeteringen.

I skrivelsen framhålls vikten av att det finns rimliga och långsiktiga förutsättningar att planera och driva verksamhet, för att fler förskolor ska vilja starta verksamhet. Skrivelsen framhåller även att ledtiderna för etablering av nya förskolor är långa och att staden inte tagit hänsyn till detta inför den förändring som gjorts i kommunfullmäktiges budget 2016.

Ersättningssystemet med kompensation till förskolor med höga hyror har funnits i Stockholms stad i drygt 15 år. Modellen innebär att förskolor (både fristående och kommunala) har möjlighet att söka bidrag för höga hyror. Kommunfullmäktige beslutade i budget 2016 att förändra reglerna, så att det från 2016 går att söka bidrag för årshyror redan från 1 700 kr per kvm. Bidrag utgår för högst 10 kvm per inskrivet stockholmsbarn. Tidigare kunde kompensation endast sökas för hyror från 2 199 kr per kvm och år. Förskolorna söker bidraget en gång om året före sommaren och utbetalningen görs en gång per år under hösten.

Modellen med stimulansbidrag för förskolor som utökar antal platser har funnits i cirka tio år, men avskaffades i och med kommunfullmäktiges budget 2016 från och med 1 januari 2016. Syftet med stimulansbidraget har varit att stimulera till ökat antal varaktiga förskoleplatser genom att bidra med kostnadstäckning för de startkostnader anordnare har i samband med att ny verksamhet startar. Stimulansbidraget har kunnat sökas om en väsentlig utökning av en förskola skett (minst 10 platser). Från och med 2009 har stimulansbidraget varit 50 000 kr per plats i

fristående förskolor. Bidraget har utbetalats efter etableringstillsyn.

Budgeten för stimulansbidraget har förts över till budgeten för hyreskompensationen, och förändringen är därmed kostnadsneutral.

För 2015 gällde att förskolor som startats under 2015 och inte hade ansökt om stimulansbidraget behövde söka bidraget senast den 11 december 2015. Ansökan kunde göras för barn som skrivits in under 2015. Fristående förskolor som startades under 2015 kunde söka stimulansbidrag även om inte utbildningsförvaltningen genomfört en etableringstillsyn.

Ersättningssystemet

En förskolas största och viktigaste intäkt är driftsbidraget (grundbeloppet) från kommunen. Ersättningarna från Stockholms stad fastställs årligen av kommunfullmäktige och betalas ut i förskott (för tillfället kvartalsvis) till fristående förskolor för inskrivna stockholmsbarn.

Förskoleverksamheten i Stockholm får i huvudsak ersättningar i form av grundbelopp (förskolepeng), hyreskompensation och socioekonomisk tilldelning. Syftet med ersättningen är att verksamheten ska få intäkter som motsvarar rimliga verksamhetskostnader. Systemet för ersättning, liksom beslutet om förändring av hyreskompensationen och borttagandet av stimulansbidraget, gäller lika för både kommunala och fristående förskolor.

Start och drift av fristående förskola

Fristående utförare ska i sin ansökan om tillstånd visa att de kan bedriva verksamheten på lång sikt. Rimliga ekonomiska förutsättningar är avgörande, liksom kunskap om ekonomi och redovisning, tillräckligt barnunderlag samt insikt i och erfarenhet av verksamhetsområdet.

Vid bedömning av ansökan görs en vandelsprövning av de personer som står bakom företaget, liksom en bedömning av företagets ekonomiska stabilitet. För att ett företag ska bedömas som stabilt ska det t.ex. hos affärs- och kreditupplysningsföretaget UC AB inneha en riskklass om lägst tre. Varken stimulansbidraget eller hyreskompensationen har varit avgörande för förvaltningens bedömning om företagets ekonomiska stabilitet, utan bedömningen grundar sig på om

förskolan går att bedrivas varaktigt med grundbeloppet. Hade stimulansbidraget varit en avgörande del i ett företags ekonomiska kalkyl så är det inte troligt att ett godkännande hade lämnats eftersom den kalkylen inte hade ansetts överensstämma med kravet på varaktighet.

Att starta en ny verksamhet medför normalt vissa extra kostnader i inledningsskedet. För en förskola handlar det vanligtvis om inköp av inventarier i form av köksutrustning, möbler och leksaker. Detta bör dock bokföringsmässigt till stor del bedömas som investeringar, vilka ska skrivas av på flera års sikt och då medföra driftskostnader i form av räntor och avskrivningar.

Den andra sidan av ekonomin i ett företag utöver kostnader och intäkter är kassaflödet, vilket påverkas av in- och utbetalningar. För att kunna genomföra en utbetalning, exempelvis en löneutbetalning eller ett inköp, behöver företaget ha tillgång till likvida medel, antingen genom egna banktillgodohavanden eller genom belåning. Stimulansbidraget, som har varit ett bidrag från kommunen i form av en engångsutbetalning, har ökat förskolans likvida medel i startskedet, minskat deras behov av belåning samt därmed förbättrat likviditeten. Syftet med stimulansbidraget från stadens sida har dock varit att öka den långsiktiga tillgången på förskoleplatser då barnkullarna växte som mest, inte att förbättra enskilda utförares likviditet.

Under perioden november till december har beslut om start av fristående förskola fattats för sju stycken huvudmän. En huvudman som inkom med sin ansökan under 2015 har under början av 2016 dragit tillbaka sin ansökan med anledning av att stimulansbidraget avskaffades.

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen delar skrivelsens synpunkter om vikten av att det finns rimliga och långsiktiga förutsättningar för att planera och driva verksamhet. Förvaltningens uppfattning är att förstärkningen av hyreskompensationen har medfört att verksamheten har fått bättre förutsättningar för långsiktig ekonomisk planering och möjligheter att etablera nya förskoleplatser. För både kommunala och fristående förskolor har det varit problem att etablera sig i stadsutvecklingsområden där hyrorna oftast är höga, vilket har medfört svårigheter att ge sig in i långa hyreskontrakt i dessa områden.

Att kompensation nu ges för hyresnivåer redan från 1 700 kr kommer att medföra att många fler förskolor kan få del av hyreskompensationen. Skillnaden är att ersättningen inte kommer utföraren till del som en tidig engångsutbetalning utan som en mer långsiktig kompensation för hög hyra.

Stimulansbidraget har utbetalats i efterskott, vilket bör innebära att medlen inte kan ha varit avgörande för öppnandet av verksamheten, efter att tillstånd har getts. Även en eventuell övergångslösning skulle innebära en engångskompensation som skulle komma aktuella förskolor till del långt i efterhand. Den bör därmed inte vara avgörande för fortsatt drift av någon förskola i nuläget. Stimulansbidraget kan däremot ha påverkat förskolans likviditet och ekonomiska ställning positivt. Förvaltningens uppfattning är dock att detta inte är verksamhetskostnader som bidragen från kommunen syftar till att ersätta.

Undantag och övergångslösningar vid förändringar i ersättnings-systemet görs vanligtvis restriktivt. I vissa fall kan det vara motiverat, framförallt vid större förändringar och när många utförare berörs. I det aktuella fallet är det dock få berörda utförare och mycket få av dessa som har påtalat negativa konsekvenser. Förvaltningens samlade bedömning är att det inte finns något som talar för att borttagandet av stimulansbidraget har försämrat för utövarna, utöver för deras kortsiktiga likviditet. Den ekonomiska prövningen sker utifrån premissen om varaktighet och baseras på om förskolan går att bedrivas varaktigt med grundbeloppet. Därtill är det ytterst få huvudmän som fått sitt godkännande sent under 2015 och enbart en huvudman som avstått från att starta sin verksamhet. Förvaltningen bedömer med hänsyn till detta att det inte finns något behov av att införa en övergångslösning.

Förvaltningen föreslår att utbildningsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på skrivelsen.

Bilaga

Rimliga villkor för förskolorna i Stockholms stad, skrivelse från Markus Nordström m.fl. (M) och Christian Carlsson (KD).